

Шепітько В. Ю.

*доктор юридичних наук, професор,
академік Національної академії правових наук України,
завідувач кафедри криміналістики
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Україна;
e-mail: shepitko,valery@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0719-2151*

Шепітько М. В.

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри кримінального права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Україна;
e-mail: shepitko,michael@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-7164-8037*

Щур Б. В.

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального права та процесу
Львівського торговельно-економічного університету, Україна;
e-mail: bogdanshchur1965@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-2139-2317*

Волошина М. О.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ, Україна;
e-mail: shtabik64@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9416-6885*

БАНКІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: НЕГАТИВНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ І ЗЛОЧИННИЙ ВПЛИВ

Анотація. Розвиток фінансово-кредитної системи України проходить під тиском глобальних економічних процесів. До цих процесів можна віднести поступову зміну ключових гравців у цій сфері та прояв агресії з метою здійснення впливу на ухвалення їхніх рішень. Україна перебуває під впливом військових дій та економічних, політичних та правових перетворень. Це стосується й банківського сектору, який знаходиться під впливом реформ і суттєвої державної регуляції. Крім цього, слід вказати, що воєнні та агресивні дії в Україні призвели до використання банківської сфери в Україні для фінансування тероризму, відмивання «брудних» коштів, отриманих злочинним шляхом, здійснення інших негативних впливів. Фактично ці процеси, помножені на названі воєнні, економічні, політичні та правові події, призвели до зменшення кількості банків і недовіри до банківських установ.

Сучасні виклики і злочинний вплив на банківську діяльність в Україні потребують здійснення попередження і припинення злочинної діяльності у сфері надання банківських (фінансових) послуг. Однак такого результату неможливо досягти застосуванням тільки заходів кримінально-правового характеру. Міжнародний досвід показує, що для цього потрібен комплексний підхід, що полягає в регулюванні економічних відносин, реалізації узгоджених заходів контролю, використання адміністративної та цивільної відповідальності.

Ключові слова: банківська діяльність, банківські послуги, сучасний виклик, злочинний вплив, відмивання «брудних» коштів, фінансування тероризму, офшорна зона.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 0; бібл.: 17.

Shepitko V. Yu.

*Doctor of Law, Professor,
Academician of National Academy of Legal Sciences of Ukraine,
Head of Criminalistics Department of Yaroslav the Wise National Law University, Ukraine;
e-mail: shepitko,valery@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0719-2151*

Shepitko M. V.
*Doctor of Law, Senior Staff Scientist,
Associate Professor Senior of Criminal Law Department
of Yaroslav the Wise National Law University, Ukraine;
e-mail: shepitko,michael@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-7164-8037*

Shchur B. V.
*Doctor of Law, Professor, Head of Criminal Law and Procedure
of Lviv University of Trade and Economics, Ukraine;
e-mail: bogdanschchur1965@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-2139-2317*

Voloshyna M. A.
*Ph. D. in Law,
Senior Lecturer of the Department of Preinvestigative and Detective activity
of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Ukraine;
e-mail: shtabik64@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9416-6885*

BANKING ACTIVITY IN UKRAINE: NEGATIVE CHALLENGES OF MODERNITY AND CRIMINAL INFLUENCE

Abstract. The development of the financial and credit system of Ukraine is under pressure from global economic procedures. These procedures are included the gradual change of key players in this field and the manifestation of aggression in order to influence the decision making. Ukraine is under the influence of war attacks and economic, political and legal changes. This also applies to the banking sector, which is under the influence of reforms and significant state regulation. In addition, it should be noted that military and aggressive attacks in Ukraine led to the using of the banking sector in Ukraine to finance terrorism, money laundering, carrying out other negative influences. In fact, these procedures multiplied by the named military, economic, political and legal events led to a decrease in the number of banks and mistrust of banking institutions.

Current challenges and criminal impact on banking in Ukraine require the prevention and cessation of criminal activities in the provision of banking (financial) services. However, such a result can not be achieved by the application of only criminal legal measures. International experience shows that this requires an integrated approach in the regulation of economic relations, the implementation of agreed control measures, the use of administrative and civil liability.

Keywords: banking activity, banking services, modern challenge, criminal influence, money laundering, financing of terrorism, offshore zone.

JEL Classification G21, K23

Formulas: 0; fig.: 2; tabl.: 0; bibl.: 17.

Шепитько В. Ю.
*доктор юридических наук, профессор,
академик Национальной академии правовых наук Украины,
заведующий кафедрой криминалистики Национального юридического университета
имени Ярослава Мудрого, Украина;
e-mail: shepitko,valery@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-0719-2151*

Шепитько М. В.
*доктор юридических наук, старший научный сотрудник,
доцент кафедры уголовного права Национального юридического университета
имени Ярослава Мудрого, Украина;
e-mail: shepitko,michael@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-7164-8037*

Щур Б. В.
*доктор юридических наук, профессор,
заведующий кафедрой уголовного права и процесса
Львовского торгово-экономического университета, Украина;
e-mail: bogdanschchur1965@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-2139-2317*

Волошина М. А.
кандидат юридических наук,
старший преподаватель кафедры оперативно-розыскной деятельности
Днепропетровского государственного университета внутренних дел, Украина;
e-mail: shtabik64@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9416-6885

БАНКОВСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УКРАИНЕ: НЕГАТИВНЫЕ ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОСТИ И ПРЕСТУПНОЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ

Аннотация. Развитие финансово-кредитной системы Украины проходит под давлением глобальных экономических процессов. К этим процессам можно отнести постепенное изменение ключевых игроков в этой сфере и проявление агрессии с целью оказания воздействия на принятие их решений. Украина находится под влиянием военных действий и экономических, политических и правовых преобразований. Это касается и банковского сектора, который находится под влиянием реформ и существенной государственной регуляции. Кроме этого, следует указать, что военные и агрессивные действия в Украине привели к использованию банковской сферы в Украине для финансирования терроризма, отмывания «грязных» денег, полученных преступлений путем, осуществления других негативных воздействий. Фактически эти процессы, умноженные на названные военные, экономические, политические и правовые события привели к уменьшению количества банков и недоверию к банковским учреждениям в целом.

Современные вызовы и преступное влияние на банковскую деятельность в Украине требуют проведения предупреждения и пресечения преступной деятельности в сфере предоставления банковских (финансовых) услуг. Однако такого результата невозможно достичь применением только мер уголовно-правового характера. Международный опыт показывает, что для этого нужен комплексный подход, состоящий в регулировании экономических отношений, реализации согласованных мер контроля, использования административной и гражданской ответственности.

Ключевые слова: банковская деятельность, банковские услуги, современный вызов, преступное влияние, отмывание «грязных» денег, финансирования терроризма, оффшорная зона.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 0; библи.: 17.

Постановка проблеми. Глобальна фінансова система відіграє вирішальну роль у забезпеченні міжнародної торгівлі та інвестицій в умовах, для яких характерні процеси глобалізації торгівлі, провідної ролі транснаціональних і багатонаціональних корпорацій і оперативного пересування інвестиційного капіталу. Одним з найважливіших аспектів загального процесу глобалізації є глобалізація фінансових послуг [17, с. 25]. При цьому необхідно зазначити, що глобалізація економіки зростає в геометричній прогресії. Міжнародна консалтингова компанія McKinsey & Company повідомила, що в найближчі десять років обсяг транскордонних потоків товарів, послуг і фінансів зросте втричі – з \$ 26 трлн. у 2012 р. до \$ 85 трлн. у 2025 р. Дослідники вважають, що глобалізація відіграє все більшу роль в світовому ВВП, додаючи до нього щорічно до \$ 450 млрд. Найбільшу залученість в транскордонні потоки товарів і послуг демонструють розвинені країни – в рейтингу McKinsey & Company лідируючі позиції займають Німеччина, США та Велика Британія, хоча до них поступово підтягуються Сінгапур та Гонконг [12].

Питання функціонування та розвитку фінансової системи України в процесі інтеграції до світової фінансової простору набувають особливої значущості. Разом з тим банківська сфера характеризується зменшенням кількості іноземних фінансових установ: з 2008 р. – 15 іноземних банків припинили роботу на українському ринку, при цьому – 7 в 2012 р. [4, с. 19-22]. У цілому за статистичними даними Національного банку України кількість банків в 2009 р. фіксувалась на рівні 184, в 2018 – 77 [14]. За інформацією заступниці голови Національного банку України К. Рожкової до кінця 2019 р. в Україні має залишитись усього

76 банків [3]. Ці дані свідчать про зменшення кількості банків майже у 2,5 рази за останні 10 років (див. рис. 1).

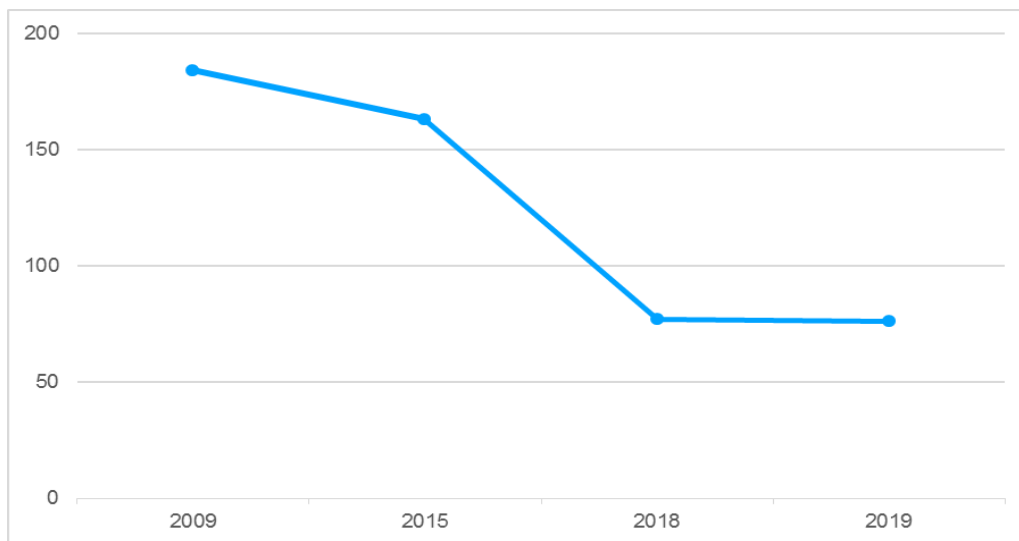

Рис.1 Динаміка кількості банків в Україні за роками

Аналіз останніх досліджень та публікацій.Проблемі дослідження банківської діяльності в контексті сучасних викликів та злочинних впливів здійснювали відомі правники та фахівці в фінансово-кредитній сфері. Свої роботи цим проблемам присвятили: Ю. Баулін, В. Білоус, О. Єшук, Г. Крайник, А. Марина, Г. Матусовський, І. Ніколайчук, Л. Попова, С. Попова, А. Репецька, О. Тимофєєва, М. Крестьянінова [1, 2, 4 – 6, 8, 10, 11] та інші науковці.

Мета статті – дослідити банківську діяльність в контексті сучасних викликів та злочинних впливів, а також надати засоби протидії найбільш небезпечним злочинним проявам у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Реалії соціально-економічних перетворень в Україні, зміни в економічних відносинах створили також і умови для розвитку кримінального бізнесу, формування нових видів злочинної діяльності і способів її здійснення (в тому числі і за допомогою банківських механізмів). Організовані злочинні об'єднання (організації, групи) завжди мали на меті отримання надприбутків. За даними офіційної судової статистики Верховного Суду України в 2015 р. за вчинення злочинів у складі організованої групи або злочинної організації засуджено 228 осіб, а в 2016 р. – 184 осіб [7] (рис.2).

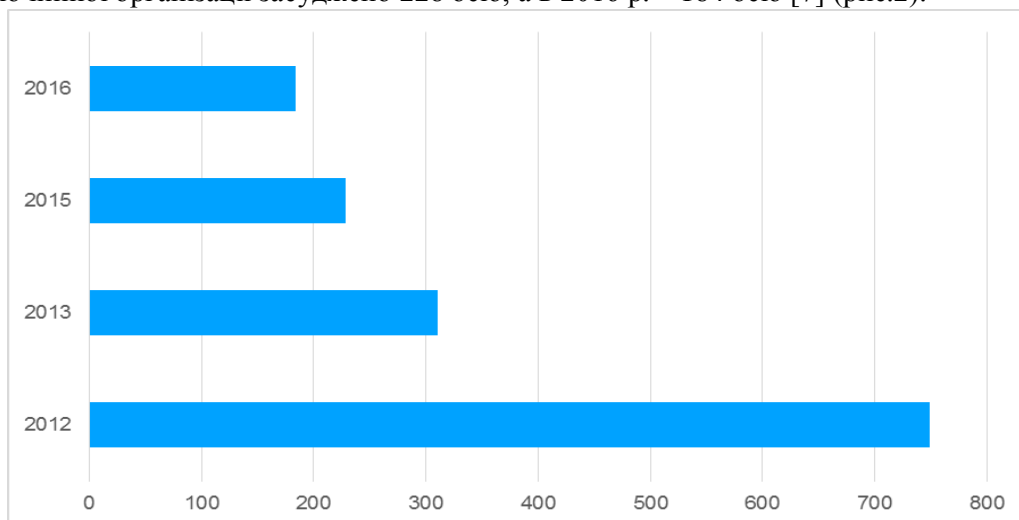

Рис. 2 Динаміка кількості засуджених осіб за вчинення злочинів у складі організованої групи або злочинної організації (за статистичними даними Верховного Суду України)

Тепер злочинні формування модернізуються, змінюють свої види, виходять за межі національних кордонів однієї держави, набувають транскордонний і транснаціональний характер. При цьому банківська система стає об'єктом злочинного посягання, оскільки технологічний цикл в банках є надзвичайно коротким і надає можливість для швидкого обігу грошових коштів і отримання надприбутку.

При цьому масове зростання електронних платежів став можливим завдяки розвитку механізмів електронного переказу коштів, експлуатованих Міжнародною міжбанківською електронною системою платежів (SWIFT), Федеральним резервом (Фед Уайр) і Електронною системою міжбанківських клірингових розрахунків (CHAPS). Обсяг і вартість угод, що проводяться через ці механізми, приголомшує [17, с. 25, 26].

Здійснення транснаціональної організованої злочинної діяльності передбачає «вихід» її за межі національних кордонів однієї держави. У спеціальних літературних джерелах зазначається, що під транснаціональної організованої злочинної діяльністю розуміється здійснення злочинними організаціями незаконних операцій, пов'язаних з переміщенням потоків інформації, грошей, фізичних об'єктів, людей, інших матеріальних і нематеріальних засобів через державні кордони з метою використання сприятливої ринкової кон'юнктури в одному або декількох іноземних державах для отримання суттєвої економічної вигоди, а також для ефективного ухилення від соціального контролю за допомогою використання значних відмінностей в системах кримінального правосуддя різних країн і корупції [10, с. 34, 35]. Ю. В. Баулін підкреслює, що головна мета діяльності транснаціональних злочинних організацій, як відомо – максимізація прибутку та мінімізація ризику. Тому позбавлення їх можливостей переміщувати кошти та вільно їх використовувати розглядається як одна з головних цілей міжнародного співтовариства [1, с. 29].

До Кримінального кодексу України включено злочини, що здійснюються в банківській сфері або використовують механізми кредитно-фінансових відносин. У КК України передбачена кримінальна відповідальність за вчинення таких видів злочинів: «Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення» (ст. 200); «Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» (ст. 209); «Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму» (ст. 209-1); «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням» (ст. 210); «Шахрайство з фінансовими ресурсами» (ст. 222); «Розголошення комерційної або банківської таємниці» (ст. 232) та ін.

Розквіт кримінального підприємництва вимагає створення належних правових основ боротьби з відмиванням «брудних» коштів, використанням конвертаційних центрів та фіктивних підприємств. Законодавче регулювання відповідальності за відмивання «брудних» грошей або фінансування тероризму необхідне в інтересах боротьби з організованою злочинністю. Кримінальний досвід продовжує вдосконалюватися, пристосовуватися до нових умов. Так, в березні-квітні 2014 р. посадові особи центрального офісу одного з банків в м. Києві (Україна) фінансували організаторів терористичних груп, члени яких здійснювали насильство над громадянами, погроми, підпали, знищення майна, захоплювали державні споруди, здійснювали протидію правоохоронним органам із застосуванням зброї, а також діяли з метою підготовки до вчинення терористичних актів. Для фінансування терористичних груп посадові особи цієї банківської установи організували в березні-квітні 2014 р. переказ в розмірі 45 млн. грн. та його переведення з безготівкової форми в готівкову. Встановлено також, що банківська структура щодня перераховувала від 200 до 500 дол. США на платіжні картки, видані учасникам цих терористичних груп, чим фактично здійснювала їх фінансову підтримку [16]. 9 квітня 2014 р. Перший заступник Генерального прокурора України М. Голомша повідомив, що Генеральна прокуратура України спільно з Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України та Національним

банком України викрила 14 банків, через які були «відмиті» 140 млрд. грн. Фінансування терористичних груп на Сході України відбувається з використанням активів російської банківської установи [15].

У травні 2014 р. в Одесі (Україна) Служба безпеки України викрила протиправну діяльність злочинного угруповання, яке організувало незаконну фінансову схему для виведення в тіньовий обіг коштів вітчизняних суб'єктів господарювання, в тому числі з державною часткою. Служба безпеки України встановила причетність шести громадян України (в тому числі директора відділення місцевої банківської філії) до нелегальної фінансової схеми з незаконного переведення безготівкових коштів у готівку – розкрадання коштів державних підприємств, а також незаконного перерахування валюти за межі України за допомогою фіктивних комерційних структур. При цьому директор відділення банку, зловживаючи службовим становищем, забезпечував контроль за рахунками підприємств, які використовуються в незаконних оборотках, і видачу готівки. В обов'язки ще двох учасників угруповання входило одержання грошей у відділенні банку. Інші виконували обов'язки кур'єрів. За останні три роки в «тіньовий» обіг щорічно виводилося майже 300 млн. грн. [13].

Учинення злочинів у сфері банківської діяльності передбачає за необхідне враховувати наступні фактори: 1) використання банківської діяльності в кримінальних цілях не можна розглядати абстрактно, ізольовано від тієї злочинної діяльності, яка приносить прибуток (торгівля зброєю або наркотичними засобами, фінансування тероризму, незаконний гральний бізнес, проституція та ін.); 2) банківські механізми – супутник тіньового і кримінального бізнесу; 3) незаконні банківські операції – ознака вчинення інших злочинів; 4) банківський трансфер може свідчити про транснаціональному характері злочину.

Одержання доходів злочинним шляхом передбачає необхідність їх легалізації (відмивання), надання видимості законності, неконтрольованого введення в комерційний обіг, створення можливості вкладення грошових коштів та іншого майна для одержання прибутку знову. Легалізація в зазначеному сенсі означає виведення незаконних доходів з тіньової зони економіки, надання грошових коштів або матеріальних цінностей дійсного або уявного статусу законності. Небезпека економічної дестабілізації полягає в тому, що кримінальні кошти безконтрольно вводяться в цивільний обіг та підприємницьку діяльність, що сприяє зміцненню позицій організованих форм злочинності [5, с. 408].

З точки зору виявлення злочинного впливу на банківську діяльність нас цікавлять механізми легалізації грошових коштів, способи їх здійснення. За своїм змістом легалізація – це явище неоднозначне, що припускає використання широкого арсеналу способів – від примітивних до найбільш складних і витончених. Основними способами легалізації грошових коштів та іншого майна, одержаних злочинним шляхом, можуть бути названі: 1) неконтрольоване введення в комерційний обіг грошових коштів (або майна) за допомогою створення легальних господарських структур на території України; 2) участь у приватизації; 3) створення інвестиційних та інших фондів; 4) створення підприємницької оболонки, видимості високої рентабельності підприємства або господарського товариства для прикриття здійснюваних операцій; 5) використання банківських механізмів, складних схем фінансових відносин і руху грошових коштів; 6) перевірка грошових засобів через корпорації у вигляді здійснення нібито законної діяльності; 7) відкриття дочірніх підприємств зарубіжних фірм; 8) придбання офшорних підприємств з правом відкриття рахунків за межами України [6, с. 180].

Вивчення матеріалів ООН демонструє неоднозначність підходів до процесу відмивання грошей. Так, іноді називають три стадії процесу відмивання грошових коштів: 1) готівкові кошти запускаються в фінансову систему через банки або інші фінансові установи; 2) «відшарування» – кошти відокремлюються від їх джерела, з тим, щоб приховати їх походження й «замести сліди», ускладнивши тим самим аудиторську перевірку; 3) інтеграція, тобто впровадження отриманих злочинним шляхом доходів в легальну економіку, не викликаючи при цьому підозр, з доданням деякої видимості законності їх джерела [11, с. 2].

У багатьох схемах легалізації доходів важливе місце відводиться використанню офшорних підприємств (компаній). У 2013 р. міжнародна благодійна організація Oxfam заявила, що, за її підрахунками, заможні громадяни приховали в податкових гаванях як мінімум 18,5 трлн. дол., позбавивши свої держави більш ніж 156 млрд. податкових доходів. Раніше незалежна організація Tax Justice Network оцінила незадекларовані фінансові активи олігархів, що знаходяться в країнах з низькими податками, в 21-23 трлн. дол. [9, с. 21, 22].

У рекомендаціях FATF прямо зазначено, що фінансовим установам забороняється вступати в кореспондентські банківські відносини з банками-ширмами або продовжувати їх... Країнам та фінансовим установам необхідно визначити і оцінювати ризики відмивання коштів та фінансування тероризму, які можуть виникнути в зв'язку з (а) розробкою нових продуктів і новою діловою практикою, включаючи нові механізми передачі, і (б) використання нових розвитком технологій як для нових, так і для вже існуючих продуктів [2, с. 212].

Висновки. Необхідно відзначити, що попередження та припинення злочинної діяльності в сфері здійснення банківських (фінансових) послуг не може бути забезпечено застосуванням тільки заходів кримінально-правового характеру. Міжнародний досвід показує, що для цього потрібен комплексний підхід, що складається в регулюванні економічних відносин, реалізації узгоджених заходів контролю, використання адміністративної та цивільної відповідальності. Зокрема, негативним злочинним викликом в банківській діяльності залишається легалізація (відмивання) «брудних» грошей та фінансування тероризму в Україні. З метою нейтралізації цих та подібних негативних проявів важливо здійснювати такі заходи: 1) впорядкувати та приводити у відповідність з міжнародними стандартами схеми законодавчих та інших нормативно-правових актів, що регулюють питання протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом; 2) вдосконалювати фінансову систему в Україні (упорядковувати банківські операції, встановлювати чітких правил ідентифікації клієнтів, здійснювати необхідні (або додаткові) процедури фінансового моніторингу та ін.); 3) вдосконалювати діяльність органів кримінального правосуддя (створювати спеціальні органи фінансових розслідувань, координувати діяльність різних підрозділів під час розслідування даного виду злочинної діяльності); 4) встановлювати юридичні процедури, що усувають вал «фіктивних» підприємств; 5) співпрацювати з міжнародними правоохоронними органами, фінансовими установами.

Література

1. Баулин Ю. В. Национальные уголовно-правовые средства противодействия транснациональной преступности / Ю. В. Баулин // Современные проблемы борьбы с транснациональной преступностью. — 2000. — С. 28—35.
2. Білоус В. В. Фіктивне підприємництво: проблеми криміналістичної теорії / В. В. Білоус // Конституція — основа державно-правового будівництва і соціального розвитку України. — 2001. — С. 211—214.
3. До кінця року в Україні має залишитись 76 банків [Електронний ресурс] / Національний банк України. — Режим доступу : <http://hromadske.ua/posts/do-kincya-roku-v-ukrayini-maye-zalishits-76-bankiv-nacbank>.
4. Марина А. С. Фінансова система України в умовах інтеграції до світового фінансового простору / А. С. Марина // Фінансовий простір. — 2013. — № 2 (10). — С. 19—22.
5. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ / Г. А. Матусовский. — Харьков : Консум, 1999. — 480 с.
6. Николайчук И. А. Соккрытие преступлений как форма противодействия расследованию / И. А. Николайчук. — Москва, 2000. — 450 с.
7. Офіційний сайт Верховного Суду України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [https://viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282cc2257b4c0037c014/06eaa6c32d8de08ac22580e400490afc/\\$FILE/Статистичний%20Збірник%202016.pdf](https://viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282cc2257b4c0037c014/06eaa6c32d8de08ac22580e400490afc/$FILE/Статистичний%20Збірник%202016.pdf).
8. Попова С. М. Додержання податкового законодавства як необхідна умова фінансового розвитку держави / С. М. Попова, Г. С. Крайник, Л. М. Попова, О. М. Сщук // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. — 2018. — Т. 3. — № 26. — С. 425—434.
9. Рекомендации FATF. Международные стандарты по противодействию отмыванию денег, финансированию терроризма и финансированию распространению оружия массового уничтожения. — Москва : Вече, 2012. — 178 с.
10. Репецкая А. Л. Транснациональная организованная преступность в сфере экономики и финансов России / А. Л. Репецкая // Организованная преступность и коррупция. — 2000. — Вып. 1. — С. 32—36.
11. Тимофеева О. Ф. Оффшорные юрисдикции как инструмент международного налогового планирования: мировой опыт их создания / О. Ф. Тимофеева, М. И. Крестьянинова // Мир науки — 2014. — Вып. 1. — С. 2—7.
12. Сайт «Коммерсантъ» [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://kommersant.ru/doc/2458875>.
13. Сайт «Ліга.Новости» [Електронний ресурс]. — Режим доступа : http://news.liga.net/politics/1658285-sbu_v_odesse_likvidirovala.

14. Сайт Мініфіну України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2018>.
15. Сайт «iPress.ua» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ipress.ua/ru/news/natsbank_otklyyl_za_destabilizatsyyu_14_bankov_ot_valyutnogo_mezhbanka60022.html.
16. Фінансування терористів на сході здійснюється через російський банк [Електронний ресурс] // Українська правда. — 2014. — 15 квітня. — Режим доступу : <http://pravda.com.ua/news/2014/04/15/7022511>.
17. Финансовые убежища, банковская тайна и отмывание денег // Информационный бюллетень по вопросам предупреждения преступности и уголовного правосудия / ООН. — Нью-Йорк, 1999. — № 34—35. — С. 24—27.
Стаття рекомендована до друку 06.05.2019 © Шенітько В. Ю., Шенітько М. В.
 Щур Б. В., Волошина М. О.

References

1. Baulin, Yu. V. (2000) Nacional'nye ugovolno-pravovye sredstva protivodeistviya transnacional'noi prestupnosti [National criminal legal means of combating transnational crime]. *Sovremennye problemy bor'by s transnacional'noi prestupnost'yu — Modern problems of combating transnational crime* [in Russian].
2. Bilous, V. V. (2001). Fiktyvne pidpryemnystvo: problemy kryminalistychnoyi teorii [Fictitious entrepreneurship: problems of forensic theory]. *Konstitutsiia — osnova derzhavno-pravoho budivnytstva i sotsialnoho rozvytku Ukrainy — Constitution — basis of state and legal construction and social development of Ukraine* [in Ukrainian].
3. Natsionalnyi bank Ukrainy. (n. d.). *Do kintsia roku v Ukraini maie zalyshytys 76 bankiv* [By the end of the year, 76 banks should remain in Ukraine]. Retrieved from <http://hromadske.ua> Retrieved from <http://hromadske.ua/posts/do-kincy-a-roku-v-ukrayini-maye-zalishitis-76-bankiv-nacbank> [in Ukrainian].
4. Maryna, A. S. (2013). Finansova systema Ukrainy v umovakh intehratsii do svitovoho finansovoho prostoru [Financial system of Ukraine in the context of integration into the world financial space]. *Finansovyi prostir — Financial space*, 2 (10), 19—22 [in Ukrainian].
5. Matusovskiy, H. A. (1999) *Ekonomicheskie prestupleniya: kriminalisticheskiy analiz* [Economic crimes: criminalistic analysis]. Kharkov: Konsum [in Russian].
6. Nikolaychuk, I. A. (2000) *Sokrytie prestupleniy kak forma protivodeistviya rassledovaniyu* [Concealment of crimes as a form of opposition to the investigation]. Moscow [in Russian].
7. Ofitsiyniy sait Verkhovnoho Sudu Ukrainy [Official site of Supreme Court of Ukraine]. *viaduk.net*. Retrieved from [https://viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282cc2257b4c0037c014/06eaa6c32d8de08ac22580e400490afc/\\$FILE/Статистичний%20Збірник%202016.pdf](https://viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282cc2257b4c0037c014/06eaa6c32d8de08ac22580e400490afc/$FILE/Статистичний%20Збірник%202016.pdf) [in Ukrainian].
8. Popova, S. M., Krainyk, H. S., Popova, L. M., & Yeshchuk, O. M. (2018). Doderzhannia podatkovoho zakonodavstva yak neobkhdna umova finansovoho rozvytku derzhavy [Compliance with tax legislation as a prerequisite for the financial development of the state]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky — Financial and credit activity: problems of theory and practices*, Vol. 3, 26, 425—434 [in Ukrainian].
9. Rekomendacii FATF. (2012). *Mezhdunarodnye standarty po protivodeistviyu otmyvaniyu deneg, finansirovaniyu terrorizma i finansirovaniyu rasprostraneniyu oruzhiya massovogo unichtozheniya* [International standards for countering money laundering, terrorist financing and financing the proliferation of weapons of mass destruction]. Moscow: Veche [in Russian].
10. Repetskaya, A. (2000). Transnacional'naya organizovannaya prestupnost' v sfere ekonomiki i finansov Rossii [Transnational organized crime in the sphere of economics and finances of Russia]. *Organizovannaya prestupnost' i korrupciya — Organized crime and corruption*, Vol. 1, 32—36 [in Russian].
11. Timofeeva, O. F., & Krestyaninova M. I. (2014). Offshornye yurisdikcii kak instrument mezhdunarodnogo nalogovogo planirovaniya: mirovoi opyt ih sozdaniya [Offshore jurisdictions as an instrument of international tax planning: global experience of their creation]. *Mir nauki — World of science*, Vol. 1, 2—7 [in Russian].
12. Sait «Kommersant» [Site «Kommersant»]. (n. d.). *kommersant.ru*. Retrieved from <http://kommersant.ru/doc/2458875> [in Russian].
13. Sait «Liga.Novosti» [Site «League.News»]. (n. d.). *news.liga.net*. Retrieved from http://news.liga.net/politics/1658285-sbu_v_odesse_likvidirovala [in Russian].
14. Sait «Minfin» [Site «Minfin»]. (n. d.). *index.minfin.com.ua*. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2018> [in Ukrainian].
15. Sait «iPress.ua» [Site «iPress.ua»]. (n. d.). *ipress.ua*. Retrieved from http://ipress.ua/ru/news/natsbank_otklyyl_za_destabilizatsyyu_14_bankov_ot_valyutnogo_mezhbanka60022.html [in Russian].
16. Finansuvannia terorystiv na skhodi zdiisniuietsia cherez rosiiskiy bank. (2014, April 15). [Financing of terrorists in the east is carried out through the Russian bank]. *Ukrainska pravda — Ukrayinska Pravda*. Retrieved from <http://pravda.com.ua/news/2014/04/15/7022511> [in Ukrainian].
17. ООН. (1999). Finansovye ubezshishcha, bankovskaya taina i otmyvanie deneg [Tax heavens, bank bank secrecy and money laundering]. *Informacionnyj byulleten' po voprosam preduprezhdeniya prestupnosti i ugovolnogo pravosudiviya — Informative bulletin on questions of crime prevention and criminal justice*, 34—35, 24—27. New York [in Russian].
The article is recommended for printing 06.05.2019 © Shepitko V. Yu., Shepitko M. V.
 Shechur B. V., Voloshyna M. A..